

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою Радою
Східноєвропейського університету
економіки і менеджменту
« 11 » 03 2020 р.
Протокол № 6
Ректор С.О. Шамара

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-професійна програма	Економіка підприємства
Освітній ступінь	бакалавр

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії ВНЗ
«СУЕМ»
Протокол № 4 від 12.03 2020

Відповідальний секретар ПК
 Ю.Ю. Сиволап

Черкаси
2020

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
2. ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	4
2.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»	4
2.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»	7
2.3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ».....	10
3.ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	15
3.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА» ..	16
3.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА».....	20
3.3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»	22
3.4 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»	27
4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	28

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма фахового вступного випробовування для вступників на старші курси освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка» розроблена з метою виявлення рівня знань студентів з даної спеціальності і можливості їх подальшого навчання на старших курсах за програмою освітнього ступеня «бакалавр».

На старші курси освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю «Економіка» можуть бути зараховані абітурієнти, що мають базову освіту ОКР «молодший спеціаліст» або «бакалавр» (за іншою спеціальністю) та успішно пройшли вступне випробовування.

Для вступників, які вступають на основі освітнього ступеня/освітньо-кваліфікаційного рівня, здобутого за іншими неспорідненими спеціальностями /напрямами підготовки, передбачено також додаткове вступне випробування. Перелік споріднених (неспоріднених) спеціальностей/напрямів підготовки наведений у Правилах прийому, розміщених на сайті університету.

Мета вступного випробування – перевірка здатності до опанування освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка підприємства» на основі здобутих раніше компетентностей і формування за її результатами рейтингового списку вступників.

Умови участі у вступному випробуванні. До вступного випробування допускаються особи, що подали до приймальної комісії всі необхідні документи у визначеному Правилами прийому порядку та були допущені до конкурсного відбору.

Програма вступного випробування містить зміст завдань та програми відповідних дисциплін, визначає порядок його проходження та оцінювання знань вступників за такими *формами контролю*:

- 1) Складання фахового вступного іспиту (для всіх вступників).
- 2) Складання додаткового вступного іспиту (для вступників на основі диплому за іншими неспорідненими спеціальностями).

Форма проведення вступного випробування. Вступні випробування проводяться у письмовій формі в навчальній аудиторії в присутності членів екзаменаційної комісії. Кожен екзаменаційний білет містить 50 тестових питань з декількох дисциплін, що дозволяє здійснити комплексну оцінку фахових компетентностей вступника. Тривалість письмового іспиту становить не більше 3-х академічних годин (120 хв.). Результати вступного випробування оцінюються відповідно до критеріїв, наведених у даній програмі.

Підсумкова оцінка за вступне випробування враховується для рейтингування вступників і здійсненні конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання.

2. ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

2.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

Поняття, цілі й напрямки діяльності підприємства. Правові основи функціонування підприємства. Господарський кодекс України. Статут підприємства. Колективний договір.

Класифікація і структура підприємств. Види підприємств. Виробнича структура і технологічна структура підприємств.

Ринкове середовище господарювання підприємств. Поняття, функції і структура ринку. Принципи поведінки суб'єктів господарювання на ринку.

Сутність і функції процесу управління. Необхідність управління. Функції управління. Методи управління діяльністю підприємств.

Організаційні структури управління підприємствами. Загальна характеристика організаційної структури управління. Типи організаційних структур управління.

Тема 2. Персонал підприємства та продуктивність праці.

Поняття, класифікація та структура персоналу. Персонал підприємства. Промислово-виробничий та непромисловий персонал. Категорії персоналу у відповідності з характером виконуваних функцій. Розподіл персоналу за професіями та спеціальностями. Класифікація працівників за кваліфікаційним рівнем.

Явочна, облікова та середньооблікова чисельність.

Кадрова політика і система управління персоналом. Сучасна кадрова політика підприємства. Система управління персоналом на підприємстві. Функціональні підсистеми управління персоналом.

Продуктивність праці. Сутність і вимірювання. Методи вимірювання продуктивності праці. Показники рівня продуктивності праці. Управління продуктивністю праці. Класифікація чинників для розрахунків зростання продуктивності праці.

Тема 3. Капітал, виробничі фонди і нематеріальні ресурси

Загальна характеристика капіталу і виробничих фондів. Сутність і види капіталу. Основний і оборотний капітал. Виробничі фонди підприємства. Економічна суть основних засобів. Оборотні засоби та їх економічна сутність. Вартісна оцінка основних засобів. Видова класифікація і структура основних фондів. Укрупнена класифікація основних фондів.

Спрацювання, амортизація і відтворення основних засобів.

Ефективність відтворення та використання основних фондів. Показники ефективності.

Оборотні кошти підприємства. Поняття оборотних фондів та

оборотних коштів підприємства. Класифікація оборотних коштів підприємства. Склад оборотних коштів та структура. Оборотні фонди та їх економічна сутність. Склад і структура оборотних фондів.

Нормування оборотних коштів. Поняття й мета нормування оборотних коштів.

Показники використання оборотних коштів підприємства. Ефективність використання оборотних коштів. Коефіцієнт оборотності. Коефіцієнт завантаження. Тривалість одного обороту. Економічне значення оборотності. Основні напрями підвищення ефективності використання оборотних коштів. Джерела та способи економії матеріальних ресурсів на підприємствах.

Нематеріальні ресурси. Поняття та види..

Нематеріальні активи. Поняття та охорона права власності. Реалізація права власності на нематеріальні ресурси. Ліцензійна угода. Ліцензія..

Тема 4. Інвестиційна діяльність підприємства

Сутність інвестицій та їх класифікація. Поняття, склад і структура інвестицій. Характеристика інвестицій. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Різновиди і структура капітальних вкладень.

Визначення необхідного обсягу та джерел фінансування виробничих інвестицій. Обчислення необхідного обсягу виробничих інвестицій. Визначення конкретних джерел фінансування виробничих інвестицій.

Формування і регулювання фінансових інвестицій. Загальна характеристика цінних паперів.

Залучення іноземних інвестицій. Необхідність залучення, види, форми й структура іноземних інвестицій. Державне регулювання та ефективність залучення іноземних інвестицій.

Тема 5. Інноваційна діяльність підприємства

Загальна характеристика інноваційних процесів. Інноваційні процеси. Новини. Нововведення. Види інноваційних процесів. Поняття, основні джерела, класифікація і взаємозв'язок інноваційних процесів. Вплив техніко-організаційних нововведень на виробництво.

Науково-технічний прогрес, його загальні та пріоритетні напрями. Сутнісно-змістова характеристика НТП і НТР. Фундаментальні дослідження. Наукові відкриття. Винаходи. Прикладні наукові й дослідно-конструкторські розробки. Загальні та пріоритетні напрями НТП.

Тема 6. Система планування на підприємстві

Планування: суть, основні принципи. Методи планування: нормативний, балансовий, економіко-математичний, графоаналітичний. Види планів, їхня структура і порядок розробки.

Суть та основні етапи стратегічного планування. Основні розділи стратегічного плану. Різновиди стратегій.

Тактичне планування. Структура та етапи розробки тактичного плану. Система показників.

Оперативно-виробниче планування: міжцехове і внутрішньоцехове планування, календарне планування, диспетчерування виробництва.

Бізнес-планування: сутність, призначення, структура бізнес-плану.

Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність

Загальна характеристика продукції (послуг). Поняття та класифікація продукції. Вимірники обсягу продукції.

Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції. Складання виробничої програми підприємства. Ресурсне обґрунтування виробничої програми.

Матеріально-технічне забезпечення виробництва. Форми і системи матеріально-технічного забезпечення. Обчислення потреби в матеріалах. Запаси матеріалів та регулювання запасів.

Якість і конкурентоспроможність продукції. Суть, показники та методи оцінювання якості продукції. Конкурентоспроможність продукції. Ефективність і способи підвищення якості і конкурентоспроможності продукції. Стандартизація та сертифікація продукції.

Тема 8. Витрати підприємства

Загальна характеристика витрат на виробництво продукції. Витрати та собівартість продукції. Класифікація витрат. Управління витратами на підприємстві. Система управління витратами.

Сукупні витрати та собівартість продукції. Кошторис виробництва. Собівартість різних видів продукції. Собівартість окремих видів продукції. Сутність і методи калькулювання.

Ціни на продукцію, сутнісна характеристика. види. методи встановлення та регулювання. Загальна характеристика ціни; види цін. Загальні та специфічні чинники ціноутворення. Методи ціноутворення на продукцію.

Тема 9. Результативність діяльності підприємства

Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Характеристика фінансової діяльності. Планування фінансової діяльності. Фінансовий план підприємства.

Формування і використання прибутку. Сутність і показники прибутку. Загальний, чистий, валовий, операційний, маржинальний прибуток. Джерела прибутку та його обчислення. Напрямки використання прибутку.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Сутність та інформаційна база оцінки. Оцінка прибутковості та активності. Оцінка

фінансової стійкості та платоспроможності.

Сутнісна характеристика та вимірювання ефективності виробництва. Економічна суть і загальна методологія визначення.

Чинники зростання ефективності виробництва. Класифікація та загальна характеристика. Напрямки дії та використання окремих чинників.

Тема 10. Антикризова діяльність підприємства

Кризові явища, що спричиненні зниженням купівельної спроможності населення і падінням виробництва. Необхідність, суть та мета реструктуризації підприємства.

Зовнішні та внутрішні причини реструктуризації. Реструктуризаційні зміни на підприємстві.

Види та етапи процесу реструктуризації. Бізнес-план і спроби реструктуризації підприємства. Види санації підприємства, фінансування і техніко-економічне обґрунтування санаційних заходів.

2.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

1. Підприємство - це ...
2. Основним законодавчим документом, що регулює діяльність підприємств в Україні є:
3. Підприємство вважається створеним і набуває прав юридичної особи з моменту:
4. Правовий акт, що регулює нарівні з нормами чинного законодавства правову основу діяльності підприємства з приводу його індивідуальної діяльності та взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання це:
5. Колективний договір – це угода між:
6. Колективний договір укладається:
7. Всіх економічних систем стосується наступна фундаментальна проблема:
8. На діяльність підприємства опосередковано впливає:
9. Споживачі, конкуренти, державні органи, фінансово-кредитні установи, постачальники утворюють:
10. Ринок – це:
11. До товарного ринку відноситься:
12. Ринок продавця характеризується:
13. Який ринок займається торгівлею цінних паперів:
14. Інфраструктура ринку – це:
15. Трудові ресурси – це
16. Персонал підприємства – це:
17. Весь персонал підприємства поділяється на такі категорії:
18. Професія характеризує:
19. Кваліфікація – це:
20. Рівень кваліфікації робітників характеризується за:
21. Продуктивність праці – це:

22. Рівень продуктивності праці можна охарактеризувати такими показниками:
23. Норми виробітку це:
24. Продуктивність праці вимірюється показниками:
25. Середньоспискова чисельність працівників за місяць обчислюється:
26. Плинність кадрів – це:
27. Виберіть найбільш повне і точне визначення терміну «оплати праці»:
28. Номінальна заробітна плата – це:
46. Залишкова вартість основних фондів може бути визначена
29. Реальну заробітну плату можна визначити так:
30. Основна заробітна плата працівника – це:
31. Тарифна система містить такі елементи:
32. Тарифно - кваліфікаційний довідник – це:
33. Погодинна форма оплати праці передбачає використання таких систем:
34. Погодинна форма передбачає оплату праці в залежності від:
35. Відрядна форма оплати праці використовується за умов:
36. Якщо при нарахуванні заробітної плати використовується розцінок за весь обсяг виконаних робіт і встановлюється строк їх виконання, то така система називається:
37. Доцільність використання непрямой відрядної системи оплати праці виникає за умов:
38. Основними фондами називаються:
39. До основних фондів не відносяться:
40. Основні фонди при зарахуванні на баланс підприємства в результаті їх придбання (будівництва) оцінюються:
41. Показник фондовіддачі характеризує:
42. Які з перелічених фондів підприємства можна віднести до невиробничих:
43. До активної частини основних фондів належать:
44. Облік основних фондів здійснюється у таких формах:
45. Якщо вартість основних фондів відображає витрати їх відтворення в сучасних умовах, то вона називається:
як різниця між:
47. Фізичне зношування основних фондів можна визначити як:
48. Під моральним зношуванням основних фондів слід розуміти:
49. Процес амортизації основних фондів можна охарактеризувати як:
50. Норма амортизації основних фондів – це:
51. Коефіцієнт фондоозброєності визначається як відношення:
52. Фондомісткість розраховується як відношення:
53. Складова частина потенціалу підприємства, здатна приносити економічну користь протягом відносно тривалого періоду, для якої характерні відсутність матеріальної уречевленої основи та невизначеність розмірів майбутнього прибутку від її використання - це:
54. Яке з наведених нижче визначень розкриває зміст нематеріальних активів?
55. Вид нематеріальних активів, що засвідчує авторство на винахід та виключне право на використання його протягом певного строку, називається:
56. Капітальні вкладення – це:

57. Інновація — це:
58. Інноваційна діяльність – це
59. Виробнича потужність підприємства –це:
60. Виробнича програма підприємства – це:
61. Naturalними показниками виробничої програми є:
62. Номенклатура – це:
63. Асортимент – це:
64. Оборотні кошти підприємства – це:
65. З перелічених елементів виберіть ті, котрі належать до оборотних фондів підприємства:
66. Норма втрат матеріальних ресурсів визначається як:
67. До фондів обігу підприємства належать:
68. Під плануванням діяльності підприємства розуміють:
69. Загальною науковою основою планування є:
70. Стратегія – це:
71. Бізнес-план підприємства – це:
72. Якість продукції як економічна категорія характеризує:
73. Конкурентоспроможність продукції – це характеристика товару, яка відображає:
74. Стандартизація продукції – це:
75. Сертифікат – це документ, який:
76. Ціна товару – це:
77. Ціни, за якими здійснюється продаж товару населенню називаються:
78. Ціни, які встановлюються за домовленістю між продавцем і покупцем товару називаються:
79. Ціни, які використовують для визначення вартості нового будівництва, переоснащення і розширення підприємства, називаються:
80. Товарна продукція - це:
81. Точка безбитковості відображає:
82. Собівартість продукції це:
83. Основні елементи витрат на виробництво:
84. Калькулювання це:
85. Рівень витрат на одну гривню продукції визначається відношенням:
86. Валовий прибуток підприємства – це:
87. Чистий прибуток підприємства – це:
88. Рентабельність підприємства - це
89. Банкрутство - це:
90. Ризик у виробничо-господарській діяльності – це:

2.3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

Тема 1. Предмет і види економічного аналізу

Предмет курсу, його місце в навчальному плані підготовки фахівців з економіки. Мета дисципліни та основні завдання. Місце економічного аналізу господарської діяльності у системі наук.

Роль економічного аналізу в управлінні господарством та підвищення ефективності виробництва. Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Об'єкти й суб'єкти аналізу. Зміст аналізу. Використання в економічному аналізі системи показників.

Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори (чинники), резерви виробництва, їх класифікація.

Завдання економічного аналізу. Види та напрями економічного аналізу.

Тема 2. Методика економічного аналізу.

Загальнонаукові методи в економічному аналізі. Класифікація методів економічного аналізу. Аналітичний метод і принципи аналітичного дослідження.

Методика економічного аналізу та її основні елементи. Призначення й класифікація прийомів і способів економічного аналізу. Порівняння, його застосування в аналізі. Види порівнянь.

Балансові зіставлення. Застосування цього методу для перевірки, узгодження й вірогідності звітних фактів. Використання балансових розрахунків для визначення невідомих показників і факторів.

Статистичні методи, які застосовуються в аналізі. Табличний метод. Особливості побудови аналітичної таблиці. Прийоми групувань і вибірки. Ряди динаміки. Обчислення середніх і відносних величин. Графічні методи.

Економіко-математичні методи, які застосовуються в економічному аналізі, їх класифікація.

Соціологічні та інші методи, які застосовуються в економічному аналізі. Анкетний метод дослідження опитування суб'єктів аналізу. Проведення експерименту.

Методичні прийоми факторного аналізу

Тема 3. Інформаційна база та організація економічного аналізу

Норми та методи організації аналітичної роботи. Особливості організації та проведення аналізу з боку статистичних, фінансово-кредитних і керівних організацій. Залучення, узгодження дії та заохочення виконавців аналізу.

Основні етапи й послідовність проведення аналізу господарської діяльності.

Зміст і поняття інформації. Інформація як важливий ресурс сучасної ринкової економіки. Характеристика й класифікація найважливіших видів

інформації на підприємстві. Система техніко-економічних показників як база економічного аналізу. Вимоги, що ставляться до системи обліку й звітності.

Нагромадження, обробка, систематизація, зберігання й використання аналітичної інформації.

Використання ЕОМ в економічному аналізі. Розробка й класифікація аналітичних задач.

Перевірка вірогідності джерел інформації, які використовуються в аналізі. Перевірка за зовнішніми прикметами (за формою) та за змістом. Методи перевірки якості звіту підприємства. Використання аудиту для перевірки якості бухгалтерських даних і звітів.

Тема 4. Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг.

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва продукції, робіт та послуг.

Методика аналізу виробництва. Фактори зміни її обсягу. Значення асортиментної політики підприємства. Фактори зміни асортименту й структури продукції. Методика розрахунку впливу структури виробництва продукції на показники роботи підприємства.

Аналіз ритмічності організації виробництва. Розрахунок коефіцієнтів ритмічності та аритмічності випуску продукції.

Показники якості продукції. Способи узагальненої оцінки виконання плану за якістю продукції: бальний метод, метод середньозваженої ціни. Методика розрахунку вливу якості продукції на вартісні показники роботи підприємства.

Аналіз факторів і резервів збільшення випуску продукції.

Тема 5. Аналіз забезпечення виробництва основними фондами та ефективності їх використання.

Завдання аналізу основних виробничих фондів (ОВФ) та джерела інформації, які використовуються в процесі аналізу. Аналіз показників складу, структури й технічного стану основних фондів. Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними фондами. Оцінка динаміки оновлення й модернізація основних фондів, фондоозброєності праці.

Аналіз використання основних фондів. Класифікація показників використання основних фондів. Аналіз фондівдачі та фактори її зміни.

Аналіз використання виробничих потужностей.

Тема 6. Аналіз забезпеченості і використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Завдання аналізу матеріальних ресурсів підприємства та джерела інформації, які використовуються в процесі аналізу. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз використання матеріальних

ресурсів. Система узагальнюючих і часткових показників, що застосовуються для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів. Методика їх розрахунку та аналізу. Фактори зміни матеріаломісткості продукції.

Тема 7. Аналіз трудових ресурсів на підприємстві.

Аналіз використання трудових ресурсів підприємства. Аналіз стану і забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Аналіз використання робочого часу. Аналіз впливу трудових факторів на обсяг товарної продукції.

Аналіз продуктивності праці.

Тема 8. Аналіз витрат на виробництво продукції.

Значення, об'єкти й завдання аналізу собівартості продукції. Джерела інформації для аналізу. Групування витрат за елементами та статтями витрат. Класифікація витрат на виробництво продукції..

Аналіз витрат на гривню товарної продукції. Роль цього показника в процесі оцінки роботи підприємства. Порядок розрахунку їх впливу.

Аналіз динаміки та виконання плану за рівнем собівартості найважливіших виробів. Фактори, що формують рівень собівартості. Методика розрахунку їх впливу.

Аналіз прямих матеріальних витрат. Методика розрахунку їх впливу на собівартість продукції.

Аналіз прямих трудових витрат. Методика розрахунку їх впливу на собівартість виробів.

Аналіз непрямих витрат. Склад і фактори зміни витрат на утримання та експлуатацію обладнання. Методика аналізу загальнозаводських витрат у цілому та за окремими статтями витрат.

Визначення резервів зниження собівартості продукції. Джерела та методика визначення резервів зниження собівартості продукції.

Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Значення, завдання й система інформаційного забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці та стимулюванні економічної ефективності роботи підприємства. Валовий прибуток та його складові. Вплив окремих груп фінансових результатів на розмір валового прибутку. Прибуток від реалізації продукції (робіт і послуг). Аналіз факторів зміни прибутку від реалізації.

Аналіз розподілу прибутку. Визначення суми чистого прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства. Фактори, які впливають на розмір чистого прибутку.

Аналіз показників рентабельності: загальна рентабельність виробництва,

реалізованої продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви рентабельності.

10. Фінансово - майновий стан підприємства та методи його оцінки.

Завдання та джерела аналізу. Основні етапи фінансово-економічного аналізу. Загальна оцінка фінансового стану підприємства. Класифікація та порядок розрахунку основних показників оцінки фінансового стану підприємства

Платоспроможність підприємства. Аналіз платоспроможності і ліквідності підприємства.

Аналіз майнового стану підприємства. Порівняльний аналітичний баланс. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості. Аналіз забезпечення обіговими коштами та їх використання. Фактори, що впливають на прискорення обігу. Аналіз ділової активності підприємства.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

2.4 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

1. Термін «аналіз» означає:
2. Предмет економічного аналізу:
3. Об'єкти економічного аналізу:
4. Які основні завдання економічного аналізу:
5. Основна мета економічного аналізу:
6. Які основні принципи економічного аналізу?
7. Спосіб дослідження причинних зв'язків, за яким дослідження проводиться від окремого до загального, від вивчення окремих факторів до узагальнень, від причин до результатів – це:
8. Спосіб дослідження причинних зв'язків, за яким дослідження проводиться від загального до окремого, від результатів до причин – це:
9. Яка мета порівняння фактичних даних з плановими?
10. Вид порівняльного аналізу – горизонтальний (Г) чи вертикальний (В) – використовується (правильну відповідь підкреслити)?
11. Які показники відображають співвідношення величини одного явища з величиною будь –якого іншого?
12. Які показники характеризують кількісні розміри явища, яке аналізується, в одиницях ваги, площі, вартості, об'єму?
13. Яку модель можна застосувати для розрахунку впливу факторів на результативний показник (при застосуванні способу абсолютних різниць), якщо: А1 – фактичний кількісний показник; А0 – плановий кількісний показник; Б1 – фактичний якісний показник; Б0 – плановий якісний показник:
14. Назвіть ситуації, коли використовується метод порівняння:
15. Прийом ланцюгових підстановок дозволяє:
16. Спеціальний метод – елімінування застосовують:

17. Якщо на показник, що аналізується, здійснюється вплив кількох факторів та потрібно встановити роздільний вплив кожного з них застосовують метод:
18. До планово- нормативної інформації відносять:
19. Virізняют такі етапи проведення аналітичної роботи на підприємстві:
20. Зібрані під час аналізу матеріали узагальнюють та письмово оформляють у вигляді:
21. Як розрахувати відносну величину виконання плану?
22. Як розрахувати відносну величину динаміки?
23. Групування інформації в економічному аналізі – це:
24. Для того щоб показники, які аналізуються були порівнювальними, слід провести ряд допоміжних розрахунків:
25. Який вид порівняльного аналізу використовується при вивченні відносних темпів зростання та приросту показників за кілька років до рівня базисного року?
26. План за собівартістю вважається виконаним, якщо
27. Основні елементи витрат на виробництво:
28. Залежно від обсягів виробництва розрізняють витрати:
29. Витрати за способом обчислення по окремих видах продукції діляться на:
30. Витрати, загальна сума яких за певний час залежить від обсягу виготовленої продукції, називаються:
31. Витрати підприємства поділяються на прямі і непрямі за:
32. Змінні витрати - це:
33. Від обсягу виробництва не залежать:
34. Класифікація витрат за економічними елементами витрат є основною для:
35. Калькулювання це:
36. Як визначається рівень витрат на 1 грн. товарної продукції?
37. Які фактори впливають на показник витрат на 1 грн. товарної продукції?
38. Які фактори впливають на зміну собівартості одиниці продукції?
39. Які фактори впливають на зміну матеріальних витрат на одиницю продукції?
40. Як розрахувати вплив факторів на зміну фонду заробітної плати робітників?
41. Фактори, які впливають на зміну матеріальних витрат у собівартості продукції:
42. Фактори, які впливають на зміну витрат матеріалів на одиницю продукції:
43. Як розрахувати вплив факторів на зміну матеріальних витрат на одиницю продукції?
44. Які трудові фактори впливають на зміну собівартості окремих видів продукції?
45. Як розрахувати вплив окремих трудових факторів на одиницю продукції?
46. На зміну фонду оплати праці впливають фактори:
47. Як розрахувати собівартість одиниці продукції?

48. Використання робочого часу робітників аналізується за допомогою таких показників:
49. Середня кількість днів, відпрацьованих робітниками за звітний період залежить від таких факторів:
50. Непродуктивні витрати робочого часу виникають через такі обставини:
51. Виробіток – це:
52. Трудомісткість – це:
53. Середньогодинний виробіток одного робітника залежить від таких факторів:
54. Плинність кадрів означає:
55. Рентабельність виробу буде:
56. Як розрахувати валовий прибуток від реалізації продукції:
57. Як розрахувати чистий дохід (виручку) від реалізації продукції:
58. Бухгалтерський баланс являє собою звіт про стан справ підприємства:
59. Основні джерела аналізу фінансового стану – це:
60. Ліквідність - це:
61. Найбільш ліквідні активи:
62. Активи, які складно реалізувати (неліквідні), - це:
63. Коефіцієнт ліквідності, що показує, яка частина поточної заборгованості може бути погашена на дату складання балансу:
64. Коефіцієнт ліквідності, що показує, яка частина поточної заборгованості може бути погашена за рахунок не тільки грошових коштів, а й очікуваних фінансових надходжень:
65. Який коефіцієнт ліквідності характеризує відношення всіх оборотних активів до короткострокових зобов'язань?
66. Найбільш мобільною частиною ліквідних засобів є:
67. Платоспроможність підприємства – це:
68. Який показник характеризує швидкість обороту обігових коштів підприємства?
69. Суму вивільненого або додатково залученого майна внаслідок зміни його оборотності можна визначити:
70. Тривалість одного обороту в днях – це:

3.ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Метою проведення додаткового вступного випробування є забезпечення конкурсних засад при зарахуванні в СУЕМ на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 051 «Економіка» студентів неспоріднених спеціальностей, шляхом виявлення рівня підготовленості абітурієнтів за загальноекономічними дисциплінами.

У програму додаткового вступного випробування з метою діагностування знань і умінь вступників із загальноекономічних дисциплін

включено наступні навчальні дисципліни:

- Макроекономіка;
- Мікроекономіка.

3.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Макроекономіка як наука

Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Головне завдання макроекономіки – зростання ефективності економіки.

Об'єкт та предмет макроекономіки. Суб'єкти національної економіки. Механізм функціонування національної економіки – як предмет макроекономіки. Позитивна та нормативна функції макроекономіки. Макроекономічна політика та її ключові цілі.

Методи макроекономічного аналізу. Припущення, екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змінних.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи побудови СНР. Основні категорії національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки.

Основні макроекономічні показники. Валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП). Валовий суспільний продукт (ВСП) та його недоліки.

Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний дохід, особистий дохід, післяподатковий дохід.

Дефлятор ВВП (індекс Пааше). Номінальний та реальний ВВП. Темпи росту та темпи приросту реального ВВП. Методи інфлювання та дефлювання ВВП. Чистий економічний добробут (ЧЕД), як показник реального добробуту суспільства.

Тема 3. Ринок праці

Зайнятість і безробіття. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, рівень безробіття, коефіцієнт участі в робочій силі. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Повна Природне безробіття і проблеми його вимірювання.

Механізм ринку праці. Чинники природного безробіття; допомога з безробіття, діяльність державних служб зайнятості, демографічні зміни в складі робочої сили. Чинники циклічного безробіття. Шоки товарного ринку.

Графічне зображення моделі ринку праці в умовах негнучкої заробітної плати.

Втрати від безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (розрив ВВП). Закон Оукена. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП.

Тема 4. Товарний ринок

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від ринкового попиту. Крива сукупного попиту. Цінові та нецінові чинники сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Довгострокова сукупна пропозиція та її теоретичний інструментарій. Виробнича функція і функція довгострокової сукупної пропозиції. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна.

Основна модель короткострокової сукупної пропозиції. Функція короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції: ресурсні ціни, продуктивність ресурсів, субсидії підприємствам і податки на підприємства.

Модель AD-AS як базова модель економічної рівноваги. Короткострокова і довгострокова рівновага. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується сукупним попитом. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується сукупною пропозицією.

Тема 5. Грошовий ринок

Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Депозитний мультиплікатор.

Попит на гроші. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Кейнсіанське рівняння попиту на гроші. Швидкість обігу грошей. Функція попиту на гроші М. Фрідмена. Кейнсіанська функція попиту на гроші.

Механізм грошового ринку. Рівняння рівноваги на грошовому ринку. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної збільшенням доходу. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної збільшенням грошової бази. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної одночасним зростанням доходу і збільшенням грошової бази.

Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та фактори, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка на основі рівняння Фішера.

Тема 6. Інфляційний механізм

Сутність та види інфляції. Темп інфляції та методи його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів: помірна, галопуюча, гіперінфляція. Інфляція попиту та інфляція витрат. Очікувана й неочікувана інфляція.

Очікувана інфляція за теорією адаптивних очікувань. Очікувана інфляція за теорією раціональних очікувань.

Причини та наслідки інфляції. Чинники інфляції попиту. Чинники інфляції витрат. Інфляційні очікування. Основні наслідки високої інфляції.

Інфляція і безробіття. Рівняння кривої Філіпса та сутність її складових. Інфляція повної зайнятості та переміщення кривої Філіпса.

Тема 7. Споживання домогосподарств

Доходи домогосподарств як джерело споживання. Доходи і витрати домогосподарств в моделі макроекономічного кругообігу. Особистий дохід у приватній закритій економіці та його складові. Особистий наявний дохід у приватній закритій економіці: його кількісна визначеність та розподіл. Заощадження та споживання домогосподарств. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Крива Лоренца, децільний коефіцієнт, коефіцієнт Джині.

Гранична схильність до споживання та заощаджень. Чинники, що впливають на граничну схильність до споживання. Середня схильність до споживання та заощаджень. Індуційоване та автономне споживання. Чинники автономного споживання: багатство, запозичення.

Тема 8. Приватні інвестиції

Роль інвестицій в економіці. Вплив інвестицій на сукупний попит. Вплив інвестицій на сукупну пропозицію через капіталоутворення. Валові та чисті інвестиції: приріст капіталу. Гранична продуктивність капіталу та виробнича функція.

Інвестиції в основний капітал. Кейнсіанська функція інвестицій. Гранична ефективність капіталу. Неокласична функція інвестицій. Бажаний обсяг капіталу, граничні витрати на капітал, очікуваний обсяг виробництва. Модель гнучкого акселератора. Математична інтерпретація неокласичної функції інвестицій.

Проста інвестиційна функція. Процентна ставка і прибутковість інвестиційних проектів. Бухгалтерський метод визначення прибутковості інвестиційних проектів та його недолік. Метод чистої дисконтованої вартості. Графічна інтерпретація простої інвестиційної функції. Чинники автономних інвестицій: технічний прогрес, рівень забезпеченості основним капіталом, податки на підприємців, ділові очікування. Модель акселератора.

Заощадження та інвестиції. Залежність заощаджень від доходу і принцип акселератора. Рівновага між заощадженнями та інвестиціями як закон-тенденція. Структура заощаджень приватної економіки. Роль фінансової системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

Тема 9. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати–випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом

«вилучення–ін'єкції». Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження–інвестиції».

Мультиплікатор витрат. Індуційовані та автономні витрати. Механізм Ефект мультиплікатора та його графічна інтерпретація.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Інфляційно-експансивний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах надмірної зайнятості.

Тема 10. Економічна динаміка

Основні засади теорії економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Екстенсивне та інтенсивне зростання економіки. Виробнича функція Коба–Дугласа. Сутність ендогенного зростання.

Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу. Вплив нагромадження капіталу на капіталоозброєність. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність. Золоте правило нагромадження капіталу.

Джерела економічного зростання. Виробнича функція на основі постійної віддачі від масштабу. Внесок технічного прогресу в приріст продукту, залишок Солоу. Визначення економічного зростання з урахуванням усіх факторів.

Економічні цикли. Сутність та структура економічного циклу. Характеристика фаз економічного циклу. Модель мультиплікатора–акселератора.

Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання

Роль держави в економічному кругообігу. Модель макроекономічного кругообігу з урахуванням держави. Валові та чисті податки. Державні видатки.

Вплив держави на економічну рівновагу. Модель економічної рівноваги за методом «витрати–випуск». Функція споживання на основі наявного доходу. Функція споживання на основі граничної податкової ставки. Вплив держави на кількісну визначеність приватних заощаджень. Державні та національні заощадження. Рівновага між національними заощадженнями та національними інвестиціями. Рівновага між приватними інвестиціями і внутрішніми джерелами їх фінансування.

Стабілізаційна політика. Взаємозв'язок між фіскальною та монетарною політиками. Очікування і стабілізаційна політика.

Стабілізаційна політика і дискусія навколо державного втручання в економіку. Проблема ефективності стабілізаційної політики. Критика Лукаса. Аргументи прихильників стабілізаційної політики. Стабілізаційна політика на основі встановлених правил та на основі свободи дій.

Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність

Національна економіка з урахуванням решти світу. Два механізми, що пов'язують національну економіку з рештою світу: зовнішньоторговельних зв'язків і міжнародних фінансових зв'язків. Взаємозв'язок між цими механізмами. Вплив решти світу на параметри моделі «витрати–випуск». Гранична схильність до імпорту. Функція споживання у відкритій економіці.

Платіжний баланс. Сутність та методологія складання платіжного балансу. Дебетові та кредитові операції. Еквівалентний обмін цінностей і трансферти. Автономна стаття «Помилки та упущення». Модель платіжного балансу. Резервні активи як регулююча стаття платіжного балансу.

Валютний курс. Валюта та її види. Номінальний валютний курс та способи котирування валюти. Чинники, що впливають на національний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Фіксований і плаваючий валютний курс.

3.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

1. Головним завданням макроекономіки є забезпечення суспільства знаннями, необхідними для:
2. Об'єктом макроекономіки є:
3. Предметом макроекономіки є:
4. Суб'єктами змішаної економіки є:
5. Економічні системи різняться:
6. Позитивна функція макроекономіки спрямована на вивчення:
7. Нормативна функція макроекономіки спрямована на обґрунтування:
8. Із перелічених величин до складу ВВП за методом доходів входить:
9. ВВП можна визначити за такою формулою
10. Чисті неприбуткові податки використовуються для обчислення:
11. Із перелічених величин елементом особистого доходу є:
12. Валовий національний дохід — це:
13. До методологічних принципів СНР відноситься таке положення:
14. Валовий національний дохід наявний — це:
15. Із наведених визначень правильним є таке:
16. В СНР зовнішньоекономічні зв'язки відображає такий рахунок:
17. Сектором СНР є:
18. Якщо людина втратила роботу у зв'язку із скороченням сукупного попиту, то виникає безробіття:
19. Повна зайнятість забезпечується в умовах:
20. Природне безробіття включає такі види безробіття:
21. Фактичний ВВП = потенційному ВВП за наявності лише:
22. Якщо людина звільнилася з роботи за власним бажанням, то виникає безробіття:
23. Темп інфляції в аналізованому році визначається таким чином:

24. Якщо людина втратила роботу у зв'язку зі зменшенням попиту на її професію, то виникає безробіття:
25. Інфляція витрат виникає в умовах, коли:
26. Якщо виникає загальне падіння попиту в економіці, то:
27. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП викликається безробіттям:
28. Інфляція викликає в економіці такі наслідки:
29. У процесі економічного кругообігу підприємства виконують таку функцію:
30. У процесі економічного кругообігу домогосподарства виконують таку функцію:
31. Рух економіки вправо уздовж горизонтальної ділянки кривої сукупної пропозиції супроводжується:
32. До нецінових чинників сукупного попиту належать:
33. Ціни впливають на сукупний попит:
34. В умовах повної зайнятості зростання сукупного попиту супроводжується:
35. До цінових чинників сукупної пропозиції належать:
36. До нецінових чинників сукупного попиту належать:
37. Згідно з класичною моделлю сукупної пропозиції падіння сукупного попиту спричинює:
38. Згідно з кейнсіанською моделлю сукупної пропозиції падіння сукупного попиту викликає:
39. Якщо рівновага порушилася падінням сукупного попиту, то її відновлення в короткостроковому періоді здійснюється на умовах:
40. Якщо після падіння сукупного попиту ціни і зарплата знизилися пропорційно, то рівновага відновиться на умовах:
41. Середня схильність до споживання — це:
42. Чистий прибуток, отриманий від інвестування, — це:
43. Простий мультиплікатор витрат перебуває в:
44. Крива сукупного попиту на інвестиції зміщується вправо внаслідок:
45. Гранична схильність до заощадження більше нуля, якщо:
46. Крива споживання зміщується вправо внаслідок:
47. Якщо номінальна відсоткова ставка стабільна, а ціни зростають, то сукупний попит на інвестиції:
48. На інвестиційний попит не впливає:
49. В умовах повної зайнятості та економічної рівноваги, коли $E = 120$ грн., $Y_p = 110$ грн., має місце:
50. Якщо в економіці спостерігається нерівновага, то заощадження дорівнюють:
51. Рівноважний ВВП визначається методом:
52. Рівновага в економіці досягається, якщо:
53. Ін'єкціями у сукупні витрати є:
54. Вилученнями із доходу є:
55. Якщо заощадження менше запланованих інвестицій, то має місце таке:
56. В умовах рецесійного розриву:

57. Інфляційний розрив обчислюється за формулою:

58. Темп інфляції в аналізованому році визначається таким чином:

59. Якщо людина втратила роботу у зв'язку зі зменшенням попиту на її професію, то виникає безробіття:

60. Інфляція витрат виникає в умовах, коли:

3.3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки.

Предмет та об'єкти дослідження мікроекономіки. Становлення і етапи розвитку мікроекономіки як науки. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки. Багатоаспектність теоретичного аналізу економічних систем. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Макро - та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної теоретичної економіки, як методологічна, термінологічна, інструментальна база конкретних економічних дисциплін.

Школи мікроекономічного аналізу. Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічні моделі

Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача.

Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація.

Поняття «корисність», її особливості; спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем. Кардиналістська функція корисності і поведінка споживача. Другий закон Госсена.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача.

Аксіоми ординалістського підходу. Криві байдужості.. Бюджетні обмеження і можливості споживача. Рівновага споживача з ординалістських позицій. Вибір споживача з ординалістських позицій. Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; взаємозамінність благ. Множинність благ і повна інформованість споживача як зовнішні умови для здійснення вибору.

Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Спадний характер і неможливість перетинання кривих байдужості за інших однакових умов. Карта байдужості.

Гранична норма заміни (заміщення) благ: сутність і методика обчислення. Наслідок динаміки норми у поясненні форми кривих байдужості.

Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ.

Тема 4 Аналіз поведінки споживача.

Реакція споживача на зміну його доходу. Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу. Графічний аналіз і побудова лінії «дохід—споживання». Нахил лінії як свідчення ставлення споживача до благ. Поняття «благо з нормальною споживчою цінністю» і «благо з низькою споживчою цінністю». Крива Енгеля; закон Енгеля—Швабе. Розподіл споживчих затрат за напрямками їх використання.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії «ціна—споживання». Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Ефект заміщення та ефект доходу. Визначення умов, що аналізуються: моделі зменшення ціни одного з товарів за незмінності цін на інші товари та доходу споживача. Неоднозначність впливу на вибір споживача. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення. Одно- та різноспрямований вплив ефектів. Парадокс Гіффена

Тема 5. Попит, пропозиція та їх взаємодія.

Індивідуальний і ринковий попит. Закон попиту. Крива попиту та фактори, що впливають на її зміщення.

Індивідуальна і ринкова пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції та фактори, що впливають на її зміщення.

Взаємодія попиту і пропозиції: ринкова рівновага. Цінова і нецінова еластичність попиту. Еластичність пропозиції та фактори, що її визначають.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства.

Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, як економічна організація, як найважливіший різновид мікросистем. Динамічність зовнішнього середовища та його вплив на внутрішню динаміку виробництва. Поняття: адаптивність, гнучкість та гомео-статичність виробничо-ринкової системи.

Підприємство як центр прийняття рішень. Мотивація поведінки підприємства. Основні види вибору підприємства. Фактор часу та періоди у функціонуванні оптимального та рівноважного станів підприємства.

Найважливіші параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до визначення. Альтернативні витрати та їх склад. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття: загальний (сукупний, валовий), середній та граничний виторг.

Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.

Частинна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з одним змінним фактором та її графічне відображення. Феномен «згасання» виробничої функції. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва. Еластичність виробництва: поняття, методика обчислення показників, діапазон змін. Обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва.

Ізоквантна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива однакового продукту (виробничої байдужості) — ізокванта. Карта ізоквант. Заміщеність факторів виробництва. Гранична норма технічного взаємозаміщення. Доповнюваність, подільність, мобільність та інтенсивність використання факторів виробництва.

Пропорційна варіація факторів виробництва. Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування обсягів ресурсів. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Графіки віддачі від масштабу однорідних виробничих функцій. Причини зростаючого та спадного ефекту від масштабу. Еластичність масштабу та її взаємозв'язок з еластичністю виробництва.

Тема 8. Витрати виробництва.

Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Частинна варіація факторів виробництва і функція витрат. Постійні та змінні витрати (сукупні та середні). Типовий характер зміни витрат у короткостроковому періоді. Закон неминучого зростання граничних витрат (зниження дохідності).

Витрати на довгострокових інтервалах. Ізоквантна, пропорційна та ізоклинна варіація факторів виробництва та функція витрат. Криві довгострокових витрат (сукупних і середніх) як такі, що огинають криві короткострокових витрат. Види кривих довгострокових середніх витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору підприємства в процесі вироблення довгострокової стратегії розвитку. Оптимальна виробнича потужність (оптимальні обсяги випуску). Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку.

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції.

Умови досконалої конкуренції. Специфіка функцій доходу і кривої попиту на продукцію окремої конкурентної фірми.

Умови максимізації прибутку, мінімізації збитків та закриття конкурентної фірми у короткостроковому періоді з позицій сукупного та

граничного аналізу.

Довгострокова рівновага і пропозиція фірми та галузі.

Тема 10. Монопольний ринок.

Модель «чистої» монополії та її характеристики. Поняття «єдиний продавець», «ринкова (монопольна) влада» у вузькому та широкому розумінні. Ознаки «чистої» монополії: єдиний продавець, відсутність заміників товару, бар'єри для вступу конкурентів до монополізованої галузі. Різновиди монополії. Діагностування монопольної влади. Монополістичний спосіб дій.

Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни та обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція монополіста та особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Цінова диференціація та дискримінація. Рівновага підприємства-монополіста у довгостроковому періоді. Досягнення та утримання монополістом ринкової влади.

Тема 11. Олігополія та монополістична конкуренція.

Основні ознаки олігополії. Нечисленність підприємств в олігополістичних галузях. Загальна взаємозалежність олігополістів. Однорідність або диференційованість продукту. Високі бар'єри для вступу до галузі. Асиметричність ринкової влади олігополістів.

Теоретичні моделі олігополії. Олігополістична взаємозалежність та еволюція способу дій учасника ринку. Ринкові лідери та аутсайдери. Узагальнення моделей дуополії за Штакельбергом. Моделі дуополії Курно та Бертрана як відображення ринкової поведінки початківця. Моделювання поведінки олігополістів за функціями їх реакції на ринкові зміни. Стратегія постійного співвідношення цін. Теорія ігор у моделюванні олігополії.

Особливості організації олігополістичного ринку. Взаємозалежність олігополістів, цінові війни та схильність до змови. Таємні змови, мовчазні згоди та легальні угоди. Картелі. Нецінова конкуренція

Тема 12. Ринок факторів виробництва.

Похідний попит за досконалої і недосконалої конкуренції. Зміни попиту на ресурси. Оптимальне співвідношення ресурсів. Попит і пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Монополістичний ринок робочої сили. Вплив профспілок на стан ринку праці.

Взаємозв'язок ринків продуктів і факторів виробництва. Попит на продукти та фактори виробництва. Ринки факторів виробництва, їх функції в економіці. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження. Граничний

продукт виробничого ресурсу.

Виробнича функція, витрати виробництва та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку товару на похідний попит. Особливості поведінки підприємства-покупця на моносонічному та олігопсонічному ринках факторів виробництва.

Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.

Поняття ринкової рівноваги, її аналіз. Часткова та загальна рівновага. Необхідність визначення ринкової системи як цілого, дослідження взаємодії та взаємозалежності її частин. Аналіз загальної рівноваги, його етапи. Ефект зворотного зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом. Закон Вальраса.

Рівновага обміну. Необхідність і вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето-ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів. Діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. Рівновага виробника на конкурентному ринку факторів виробництва. Крива виробничих можливостей та ефективність випуску. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Тема 14. Інституціональні аспекти ринкового господарства.

Інституційні аспекти мікроекономічного аналізу. Особливості застосування мікроекономічного аналізу в перехідній економіці. Суспільні блага, класифікація суспільних благ

Правові передумови для ринкових суб'єктів. Сучасна економічна теорія права власності як сукупність санкціонованих норм поведінки. Трансформування власності та ринкові процеси.

Інституціональна природа сучасної фірми. Загальні, специфічні, інтерспецифічні ресурси фірми. Контрактна концепція фірми. Трансакційні витрати.

Позаринкові зовнішні ефекти. Поняття про зовнішні ефекти. Суспільні та індивідуальні витрати (вигоди). Корегуючі податки та субсидії. Теорема Коуза. Забруднення навколишнього середовища. Роль держави у вирішенні екологічних проблем.

Громадські блага. Споживчі властивості громадських благ: загальнодоступність, неконкурентність та невиключеність. Попит на громадські блага та їх ефективний обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливості ринку і держави.

3.4 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Що вивчає мікроекономіка:
2. Що досліджує мікроекономіка:
3. Коли мікроекономіка виникла як наука:
4. Що визначає ринковий механізм:
5. Яка з наступних проблем не є мікроекономічною?
6. Яка з наступних проблем є мікроекономічною?
7. Що не вивчає мікроекономіка:
8. Які мікроекономічні суб'єкти є головними:
9. Які ресурси вважаються економічними?:
10. Чим зумовлена основна економічна суперечність, що вивчається мікроекономікою:
11. Чим зумовлена проблема вибору, з якою стикаються економічні суб'єкти:
12. Якими є ресурси, якщо потреби необмежені ?
13. Яка риса є характерною для економічних ресурсів?:
14. Яка з властивостей не характерна для економічних ресурсів?
15. Яка проблема виникає внаслідок обмеженості економічних ресурсів і необмеженості потреб:
16. Що означає економічне поняття "обмеженість ресурсів":
17. Що означає проблема обмеженості ресурсів:
18. Як можна вирішити проблему обмеженості ресурсів:
19. Як можна виробити більшу кількість будь-якого продукту, коли всі ресурси вже задіяні?:
20. На поведінку покупців найістотніше впливають такі чинники:
21. Ринкова структура, за якою багато фірм конкурують, продаючи на ринку диференційований товар, — це:
22. Що ілюструє крива виробничих можливостей:
23. Чим вимірюється альтернативна вартість:
24. Що не відноситься до розкриття сутності альтернативних витрат:
25. Яка модель не є мікроекономічною?:
26. Яким чином можна показати рівень доходу споживача на графіку?:
27. Як виражається графічно збільшення доходу споживача?:
28. Що змінюється, якщо рухатися вздовж кривої виробничих можливостей?:
29. Що намагається максимізувати споживач?:
30. Як пов'язані альтернативні витрати з рухом вздовж опуклої межі виробничих можливостей зверху до низу:
31. Як характеризує товар його висока альтернативна вартість:
32. Що є основним методом мікроекономічного аналізу?:
33. Що означає принцип раціональності поведінки:
34. В якому з варіантів відповідей типи ринкових структур перераховані послідовно - від найбільш до найменш конкурентного ринку?
35. Які ринки відносяться до недосконало конкурентних:
36. Які з ринкових структур відносяться до ідеальних?

37. Які з ринкових структур відносяться до реальних?
38. Які методи належать до специфічних мікроекономічних?:
- 39.Що передбачає економічне моделювання:
40. Яка економічна ціль, якщо суспільство прагне мінімізувати витрати і максимізувати віддачу від обмежених ресурсів?:
41. Що описує закон попиту:
42. Що характеризує дію закону попиту, при зростанні ціни:
43. Що характеризує дію закону попиту?
44. Як впливає на попит зростання ціни товару?
45. Як графічно відображаються зміни у попиті, викликані неціновими факторами:
46. Що показують точки на кривій ринкового попиту:
47. Які фактори не чинять впливу на ринковий попит:
48. На який товар зростає попит при зниженні ціни:
49. Чим викликано скорочення попиту на товар і зміщення кривої попиту на нього ліворуч?:
50. Який з наведених чинників не призведе до зміщення кривої попиту на тенісні м'ячі?
51. Як зміщує криву попиту на шини, підвищення ціни на бензин:
52. Як зміщує криву попиту на автомобілі, зниження ціни на бензин?:
53. Який фактор впливатиме на ціну свинини не так, як інші?
54. Яка з подій не змістить кривої попиту на кольорові олівці?
- 55.Яка з наступних подій могла спричинити зміщення кривої попиту на пральний порошок праворуч?
56. В чому проявляється перевага цінового механізму?
57. Що може викликати зміщення кривої попиту ліворуч?
58. Як змінюється попит на нормальний товар?
59. Як змінюється попит на нижчий товар?
60. Як змінюється попит на нейтральний товар?

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінка результатів вступного випробування здійснюється за наступною шкалою:

Шкала оцінювання		
За національною шкалою	Кількість набраних балів	За шкалою ЄКТС
відмінно	90–100	A
добре	82-89	B
	75-81	C
задовільно	67-74	D
	60-66	E
незадовільно	36-59	FX
	1-35	F

Оцінка за відповідь на кожне тестове завдання екзаменаційного білету вступного випробування може набувати одного з двох значень:

- максимального значення кількості балів (2 бали) – за вірної відповіді,
- мінімального значення (0 балів) – за невірної відповіді.

Таким чином, за підсумками вступного випробування абітурієнт може набрати від 0 до 100 балів включно. Якщо вступник набрав менше 60 балів, то результат вступного випробування незадовільний.

Підсумкова оцінка за вступне випробування враховується для рейтингування вступників і здійсненні конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Дисципліна «Економіка підприємства»

1. Блонська В. І. Економіка підприємства: теорія і практикум: навчальний посібник / Т. Г. Васильців, С. С. Гринкевич та ін. - Львів : Магнолія 2006, 2015. 688 с.
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник / І. М. Бойчик. К. : Кондор, 2016. 378 с.
3. Горлачук В.В. Економіка підприємства: навч. посібник / В.В. Горлачук, І.Г. Яненко. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 344 с. 20
4. Грибик І.І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика: навч. посібник / І.І. Грибик. К.: Ліра-К, 2014. 428 с.
5. Гримак А.В. Економіка підприємства: навч. посібник для вищої школи / Гримак А.В., Михаліцька Н.Я., Цвайг Х.І., Лалакулич М.Ю. Львів: Новий Світ 2000, 2012. 439 с.
6. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. С. Ф.Покропівного. К. : КНЕУ, 2014. 396 с
7. Економіка підприємства: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Герасимчук З.В., Науменко С.В., Ткачик В.І., Вахович І.М., Ковальська Л.Л., Кривов'язюк І.В., Камінська І.М., Хвищун Н.В. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2010.630 с.
8. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч. посібник / Дорошенко Г.О., Семенець А.О., Пасенко Н.С. та ін. – К.: Ліра-К, 2013. – 328 с.
9. Економіка підприємства: підручник для вищої школи / За заг. ред. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2012. 864 с.
10. Захарчин Г.М. Основи підприємництва : навч. посібник / Г.М. Зазарчин. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Ліра-К, 2013. 407 с.
11. Збарський В.К. Економіка підприємства / В.К. Збарський. К.: КиМУ, 2015. 316 с.

12. Іванова В. В. Планування і контроль на підприємстві : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2017. 443 с.
13. Кривицька О.Р. Економіка підприємства: навч. посібник / О.Р. Кривицька. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 296 с.
14. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навч. посібник / В.М. Кузьмин. – 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 195 с
15. Петрович Й.М. Економіка і фінанси підприємства: навч. посібник / Й.М. Петрович, Л.М. Прокопишин-Рашкевич. Львів: Магнолія 2006, 2014. 408с.

Дисципліна «Економічний аналіз»

1. Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2015. 310с.
2. Економічний аналіз: Навч. посібник / Є.П. Кожанова, І.П. Отенко, Т.М. Серікова, П. М. Куліков. – 3-є вид., перероб. і доп. Х. : ІНЖЕК, 2009.344 с.
3. Іванчук О.В. Економічний аналіз: Навчально-методичний посібник / О.В. Іванчук, Л.Я. Тринька. К.: Алерта, 2013. 568 с.
4. Івахненко В.М. Теорія економічного аналізу: Посібник / В.М. Івахненко. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 352 с.
5. Кармазін В. А. Економічний аналіз : практикум / В. А. Кармазін, О. М. Савицька. К. : Знання, 2007. 255 с.
6. Кіндрацька Г. І. Економічний аналіз : підручник / Г. І. Кіндрацька, М. С. Білик, А. Г. Загородній ; за ред. Загороднього. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 487 с.
7. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу: навч.-метод. Посібник / Т.Д. Косова, Сухарев П.В., Ващенко Л.О. та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2012. 346 с.
8. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Знання, 2011. 630 с
9. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посібник / В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук, О. П. Русак [та ін.]; за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
10. Організація і методика економічного аналізу: Навчальний посібник / Г.І. Андрєєва, В.А. Андрєєва. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 353 с.
11. Отенко В. І. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. для ВНЗ / Отенко В. І., Іванієнко В. В., Азаренков Г. Ф. Харків: ІНЖЕК, 2015. 339 с.
12. Подольська В. О. Фінансовий аналіз : навч. посібник / В. О. Подольська, ОВ. Яріш. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. 488 с.
13. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібник. – 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Знання, 2007. 668 с.
14. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І.

Дацій [та ін.]. Д.: Біла К. О. [вид.], 2014. 235 с.

15. Тринька Л. Я. Економічний аналіз: навч.-метод. посіб. / Л. Тринька, О. Липчанська (Іванчук). К.: Алерта, 2013. 567 с.

Дисципліна «Макроекономіка»

1. Білецька Л. В. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 684 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка : навч. посіб. / О.Я. Базилінська. Центр навчальної літератури, 2005. 442 с.
3. Батура О.В., Івашина О.Ф., Новікова Л.Ф. Макроекономіка: навч. посібник.-К.ЦУЛ. 2007. 263с
4. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. Мікроекономіка і макроекономіка : підр. для студентів екон. спец. закл. освіти. К. : Видавництво Соломії Павличко „Основи”, 2001. 517 с.
5. Гронтковська Г. Е., Косік А.Ф. Макроекономіка. Практикум. К. : Центр учбової літератури, 2011. 400 с.
6. Гронтковська Г. Е., Косік А.Ф. Макроекономіка: Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2010. 672 с.
7. Калініченко О. В., Плотник О.Д. Макроекономіка. Практикум: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 656 с.
8. Макаренко М.І. Макроекономіка. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 216 с.
9. Макроекономіка : підручник / За ред. В.Д. Базидевича. – [4-те вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2008. 743 с.
10. Солонінко К. С. Макроекономіка : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 200 с.

Дисципліна «Мікроекономіка»

1. Андреюк Н. В. Мікроекономіка. Основи теорії та практикум: Навч. метод. посіб./ Н. В. Андреюк, Л. В. Кузнецова, Н. М. Салатюк. К.: НУХТ, 2010. 408 с.
2. Базилінська О. Мікроекономіка : Навчальний посібник/ Олена Базилінська, Оксана Мініна; За ред. Олени Базилінської; М-во освіти і науки України. -2-ге вид., перероб. і доп.. К.: Центр навчальної літератури, 2010. 349 с.
3. Веріан Х.Р. Мікроекономіка. Проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник для вузів. Пер. з англ. / Под ред. Н.Л. Фролової. М.: ЮНИТИ, 2010.
4. Вечканов Г.С. Вечканова Г.Р. Мікроекономіка. Посібник для підготовки до іспиту. СПб: Питер, 2011.
5. Вініченко І. І. Мікроекономіка : Навч. посібник для студ. вузів/ І. І. Вініченко, Н. В. Дацій, С. О. Корецька; М-во освіти і науки України, ГУ "ЗІДМУ-К.: Центр навчальної літератури, 2012. 265 с.
6. Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка: Практикум: Навч. пос./Г. Е.

Гронтовська, А. Ф. Косік. 33те вид.стереотип. К.: Центр учбової літератури, 2010. 418 с., Розділ 4–6.

7.Економічна теорія. Мікроекономіка: Підручник./За ред.В. Тарасевича. К.:Знання, 2012. 134 с. Розділ 1.

8. Косік А. Ф. Мікроекономіка: Навч. посіб. / А. Ф. Косік, Г. Е. Гронтовська. К.: Центр учбової літератури, 2008. 438 с.

9. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича 2-ге вид., перероб.і доп. К.: Знання, 2008. 679 с.

10.Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: Навчальний посібник./ за наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано- Франківськ, «Лілея- НВ». 2015. 348 с.

Законодавчі та інструктивні матеріали

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

4. Кодекс Законів про працю України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.